

Tarımın Kazandığı Ülke: İsrail

Bir ülke düşünün, tohumda süper güç, sulama sistemlerini dünyaya öğreten, damlama sulama sistemlerini geliştiren, hem kendine yeten, ekonomisinde ise tarımsal ürün ihracatının hatırı sayılır bir payı olan bir ülke... İsrail!

Coğrafya dersini bir hatırlayın. Türkiye kendi kendine yetebilen bir tarım ülkesi olarak geçiyordu, üstelik ürün yelpazesi bir hayli kalabalık. Şimdilerde ise ihraç kaleminden çok ithalat kalemi mevcut. Dünyada tarımda teknolojiler aldı başını gidiyor fakat özellikle tarımda bilişim konusunda durum daha da ileri. Söylemesi zor ama bizler açıkçası geri kalmış durumdayız. Bilişim ve teknolojiyi tarlaların tamamına taşıyamadık. Genellikle kara düzen bir sistem ile sürünerek ilerliyoruz. Teknolojiyi kullanan yok mu? Tabii ki var ama küçük aile işletmelerinin çoğunda bunu göremiyoruz.

Çiftçinin de alım gücü ortada. Pazarlama sıkıntısı, rekabet gibi bir takım faktörler ve bilgiye kapalı olma durumu mevcut. Bana kalırsa köy enstitülerinin kapanması kırsalda her konuda gelişimin önünün tıkanmasına neden olmuştur. Bir de tabii bazı girdilerde dışa bağımlı olma, yeni süper verim sağlayan ve toprağı sömüren hibrit tohumların besin elementi ihtiyaçları, petrolün pahalılığı... Herkes ithal ve hibrit tohuma alıştı. Pazarda gördüğünüz sebzeler Çanakkale domatesi de dâhil olmak üzere hepsi f1 tohumların ekilişinin birer ürünüdür. Bir takım derneklerin yerli tohum ile ilgili yaptıkları çalışmalar her ne kadar umut verse de yine de önünde bir takım bürokratik engeller mevcut. Tohum tekeli firmalar yerli tohumdan, nişasta bazlı şeker üretimi yapan firmalar da şekerpancarından hiç hoşlanmıyorlar. Çünkü bu dediklerimde astronomik paralar dönüyor. Gübreye gelince KDV sıfırlandı, ama ben tarımda kullanılan yakıtta da çiftçi için KDV'nin sıfırlanmasını görmek isterdim. Tekneler ve yatlar için sıfırlanıyorsa ülkenin ekonomideki umudu çiftçi için neden sıfırlanmasın ki!

ANKARA TİCARET BORSASI

RAPORLAR

Yani kısacası üretimimizin önünde öyle çok engeller var ki, onları aşsak zaten ekonomimiz iyileşecek. Yani, tarım iyileşirse sanayi ve ihracat iyileşecek, milli gelir de yükselecektir. Bunu ekonomistler sanırım benden çok daha doğru bir şekilde açıklayabilirler. Ben sadece tarımda yeterli düzeyde teknolojinin gelişmemesinden bahsediyorum. Proje bazında evet ama uygulama bazında hayır.

Çok zor gözükmesin, çünkü dünyada öyle ülkeler var ki tarımda kullanmış oldukları teknolojileri gördüğümüzde gıpta ediyoruz. Hollanda ve İsrail gibi. Hele İsrail tarımını incelediğimizde çöldeki serabın gerçeğe dönüştürülmesine şahit oluyoruz.

Biraz İsrail'den bahsedelim: İsrail'de yağmur ancak Aralık, Ocak ve Şubat aylarında yağar ve yıllık ortalama yağış miktarı 1000 mm civarındadır. Yıllık sıcaklık ortalaması yazın 24-32 °C arasında, kışın ise 7 - 16 °C arasındadır. Necef Çölü'nde ise görülen ortalama sıcaklık 38 °C'yi aşmaktadır. Adamlar çölde tarım yapıyor, su yok (varsa bile tuzlu), sıcaklık 40 derece, toprak yok, gölge yok. İnanabiliyor musunuz? Suudi Arabistan'a İsrail'den hurma gidiyor. Ramazan ayında tanesi 1 TL olan o dev hurmalar Kudüs topraklarında yetişiyor.

Bakın orada sistem nasıl işliyor, bizde kooperatifçilik ne kadar geride. Birkaç düzgün örnek var ama yeterli mi? Tabii ki hayır. İsrail'de tarım çiftlikleri iki şekildedir: Kibutzlar ve Moşavlar. İsrail'in kırsal bölgelerde kurduğu özel mülkiyete dayalı kooperatif tarım çiftliklerine Moşav, tamamen komün sistemin yaşandığı özel mülkiyetin bulunmadığı Kibutzlar 'da ise özel mülkiyet yoktur. Moşav sahipleri geçimlerini tamamen tarıma dayalı olarak sağlarken, Kibutz sahipleri tarımın dışında endüstriyel üretim de yaparlar.

Biliyor muydunuz?

İsrail'de tarıma elverişli toprak alanı sadece %20, yanlış okumadınız evet %20! Ama ihracatlarına baktığınızda İsrail, Ölü Deniz'in güneyinde deniz seviyesinin 150 metre altındaki Arava Çölü'nde kurduğu yedi çiftlikten yaşı meyve ve sebze ihracatının yüzde 66'sını gerçekleştiriyor.

Kavundan karpuz, üzüm, domatesten biber patlıcana kadar her şeyin yetiştirildiği çiftliklerde üretilen ürünlerin yüzde 90'ı Avrupa ve Amerika pazarına ihraç ediliyor. Üretimin yüzde 10'u ise iç pazarda tüketiliyor. Toplamda yarım milyar dolarlık ihracatın karşılığı olarak ise 750 bin ton yaş meyve ve sebze (2014).

İsrail, ekonomik kalkınma sürecinde 2011'de kişi başına düşen 31.000 dolarlık gelir seviyesi ile bir basamak yükselerek Japonya ve Kore'nin ardından dünya sıralamasında 29. sıraya yükseldi. İsrail, diğer ileri ekonomiler ile karşılaştırıldığında eğitim, sağlık, ulaşım ve yargı gibi birçok hususta gelişimini tamamlamış, eksiksiz bir alt yapıya sahip.

Nasıl oluyor da bizim topraklarımız elverişliken tarımda sürekli geriye gidiyoruz da, İsrail çölde üretim yapıyor, kendi nüfusunu besliyor, üstüne üstlük bir de milyar dolarlık ihracat yapıyor? Bazı seslerin şu şekilde yükseldiğini duyabiliyorum "Ama onlara ABD her zaman destek oluyor!!" Hayır, ABD'nin İsrail'e desteği sadece savunma sanayisi için geçerli. İsrail tarımının bu kadar ileri gitmesinin sebebi azmin zaferi, teknolojiye verilen önem ve doğru tarım politikalarıdır. Bir kere özellikle sulama konusunda çığır aşmış bir ülke İsrail. Damla sulama tarımda sağladığı kazanımların yanı sıra, bu teknoloji için gerekli olan malzemelerin ve boruların ihracatıyla da İsrail ekonomisine yılda 500 milyon dolarlık katkı sağlıyor ve uluslararası işbirliklerinin kapısını açıyor. Otomasyon ile sulama İsrail için artık lüks değil, standart bir uygulamadır.

Negev Ben-Gurion Üniversitesi, Bostwana Uluslararası Bilim ve Teknoloji Üniversitesi ile yaptığı ortak çalışmalarla damla sulama tekniğinin Afrika'da yaygınlaşmasına öncülük etmiştir.

İsrail'in kısıtlı kaynakları kullanmadaki yaratıcılığı, tarım sektörüyle de kalmıyor. Ülkenin en büyük çöplüklerinden biri olan Hiriya Çöplüğü, 2008 yılında plastik şişeler kullanılarak Ariel Şaron Parkı'na dönüştürüldü. Çöplükte birikmiş olan metan gazı ise çevredeki fabrikalar için elektrik üretim amacıyla kullanıldı.

Petrolden elmasa, hammaddelerinin neredeyse tümünü ithal etmesine rağmen İsrail, küresel bir endüstri merkezi haline gelmiştir. Elmas parlatma ve kesme, işlenmiş gıdalar, elektronik ve tıbbi malzemeler ve yakın zamanda da, bilgisayar yazılımı, yarı iletkenler ve telekomünikasyon dallarında dünya lideridir. Nasdaq listesinde, ABD'den sonra, tüm diğer ülkelerden daha fazla şirketi vardır.

Fikirleri iş girişimlerine dönüştürmek için, İsrail, girişimciliği teşvik eden bir sistem geliştirmiştir. Büyük ve küçük şirketlere yakın yerlerde üniversite "kümeleri" kurmuş, böylece üreticiler, yetenekler ve sermayenin birbirine yaklaştığı bilgi alanları yaratmıştır. Hükümet, 2000 başvuru içinden seçtiği 1200 değerli projeye her yıl 450 milyon dolar vermektedir.

Biliyorsunuz, biz damlama sulamayı onlardan aldık. İsrail damlama sulamayı suyu minimum düzeyde kullanabilmek ve bitkilerin verilen sudan maksimum fayda sağlayabilmesi için geliştirmiş. Biz bunu çiftçiye söylediğimizde çiftçiler diyor ki, yok olur mu bu damla damla su bitkiye nasıl yetiyor? Sanıyor ki ağaçları suda boğunca, bahçesini göle çevirince bitki de bol bol sudan faydalanıyor, hal bu ki tam tersi.

Yani karşımızda, tohumuyla, tarımıyla, ekonomisiyle ve halkını refah içinde yaşatmak için uğraşan hep savaş ve savunma ile adını duyduğumuz ülkedir İsrail. Madalyonun hiç diğer yüzüne bakmadığımız.

ANKARA TİCARET BORSASI

RAPORLAR

İsrail’de inşaat işçilerinin bile aldığı aylık 2000 dolar. Gerisini siz düşünün. İnternette araştırma yaparken aşağıdaki Güney Afrika Times Gazetesi yazarı Greg Mills’in söylediği şu cümleye rastladım ve çok doğru buldum:

*“Gelişmekte olan ülkeler İsrail’e sövmek yerine onu taklit etseler daha iyi ederler”
Ne kadar boykot edilse bile bunu kabul etmeliyiz.*

Kaynak: [Apelasyon Dergisi](#)
Yazar: Handan Çakan

Macun Mah. 171. Sokak No:4 06105 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 327 00 00 Faks: 0 312324 08 57 – Başkanlık Özel Kalem Md : 0 312 310 47 74 – 75 -76
Genel Sekreterlik : 0 312 311 01 04 Web: www.ankaratb.org.tr
e-posta :info@ankaratb.org.tr

